

Zamiast walczyć z wirusem, wytoczył wojnę dzikom i ekologom - porażka Krzysztofa Ardanowskiego w zatrzymaniu epidemii ASF

Porażka ministra rolnictwa w walce z ASF - stanowisko Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot w sprawie przyjętych w Polsce metod przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń.

Bystra Śląska, 19.11.2020 r.

Dane naukowe (w tym tzw. pandemiczny raport IPBES [1]) potwierdzają, że za rozwój i szerzenie się nieznanymi dotąd, zagrażających życiu ludzi i zwierząt drobnoustrojów odpowiada nadmierna ingerencja człowieka w ekosystemy. W tym samym czasie polski rząd w ramach walki z szerzącym spustoszenie wśród trzody chlewnej wirusem ASF, kontynuuje zainicjowaną przez byłego ministra rolnictwa, Krzysztofa Ardanowskiego przeciw skuteczną i sprzeczną z rekomendacjami Komisji Europejskiej [2] kampanię trzebienia krajowej populacji dzików. Stosowane środki już mają fatalne skutki epidemiologiczne, ekonomiczne, społeczne i przyrodnicze.

Nieskuteczna wojna Ardanowskiego z wirusem ASF

Od początku sezonu łowieckiego 2015/2016 w Polsce zabito ponad 1,5 miliona dzików, co oznacza redukcję populacji o ponad 75% [3]. Masowe odstrzały, przy jednoczesnym braku obowiązkowej bioasekuracji myśliwych i braku odpowiedniego zabezpieczenia wielu polskich hodowli, doprowadziły do rozlania się epidemii na znaczną część kraju, zamknięcia wielu hodowli i zabicia setek tysięcy świń. Systematycznie rosnącą liczbę ognisk ASF u świń i przypadków choroby u dzików miała rozwiązać przygotowana przez poprzedniego ministra rolnictwa, Krzysztofa Ardanowskiego specustawa, która weszła w życie 31 stycznia 2020 r. „Bez odstrzału dzików, bez depopulacji nie da rady opanować tej choroby” - mówił Ardanowski [4], a jego ustawa była tej opinii konsekwencją. Głównym przewidzianym w niej narzędziem walki z chorobą jest odstrzał sanitarny i redukcyjny, na który państwo polskie tylko w 2020 r. przeznaczyło ponad 72 mln zł [5], na zabicie 150 tys. dzików. Do realizacji „wojny z dzikami” państwo nie omieszczało wsparcia nawet wojska, a myśliwych uzbroić w nadzwyczajne przywileje - poza wsparciem służb zostali doposażeni w termowizję.

Oprócz dzików, złymi bohaterami narracji Ardanowskiego zostali też ekologowie i aktywiści monitorujący prawidłowość polowań (w tym naukowcy którzy od lat apelują o skuteczną walkę z ASF za pomocą bioasekuracji. W specustawie „celowe utrudnianie” wykonywania polowań (również tych prowadzonych dla pieniędzy i rozrywki) zostało sklasyfikowane jako przestępstwo, mimo że już wcześniej istniały sankcje za utrudnianie odstrzału sanitarnego. Nowe przepisy sprawiły, że prawo myśliwych do wykonywania każdego polowania zostało postawione ponad dobrem ogółu społeczeństwa - nie tylko ekologów, ale też zwykłych rolników na własnym polu i spacerowiczów w lesie.

Dane o rozwoju ASF są przerażające

Mogłoby się wydawać, że zaangażowanie tak wielkich środków przyniesie efekty. Prawda jest jednak inna. Na koniec 2019 r. w Polsce stwierdzono 48 ognisk ASF u świń i 2477 przypadki wirusa u

zakończony w 2020 roku
dzików
wojny dzikom i ekologom - porażka
Krzysztofa Ardanowskiego w zatrzymaniu
epidemii ASF

wykrytych, zainfekowanych dzików zarówno od wystąpienia epidemii w Polsce [6], jak i najwyższy współczynnik nowych przypadków w Europie, zarówno w tym, jak i w zeszłym roku [7, 8]. Na domiar złego w tym roku epidemia została rozwleczona na zachodnią Polskę, zagrażając największym hodowlom świń w kraju. Sytuacja ta stanowi ogromny problem ekonomiczny (brak możliwości eksportu na rynki trzecie), a także tragedię społeczną (epidemia uderza w głównej mierze w małe gospodarstwa, a przyjęte mechanizmy wsparcia finansowego nie są w ich przypadku wystarczające) i przyrodniczą (redukcja populacji dzików na niespotykaną dotąd skalę odbyła się bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko!).

Dostępne badania naukowe [9] potwierdzają, że ciężar działań w przeciwdziałaniu ASF powinien znaleźć się zupełnie gdzie indziej: po stronie biernego wyszukiwania padłych dzików oraz wygradzeń wokół stref zakażonych. Szansa na znalezienie zakażonego dzika w wyniku odstrzału wynosi 0,5%. Skuteczność monitoringu biernego jest od 40 do 100 razy większa [10], choć środki weń zaangażowane przez państwo polskie są kilkadziesiąt razy mniejsze niż te przeznaczone na odstrzały.

Komisja Europejska ma inne zadanie niż Ardanowski w sprawie skutecznej walki z ASF

Komisja Europejska w odpowiedzi na interpelację dr Sylwii Spurek wskazuje wyraźnie, że nie jest obecnie możliwe ustalenie progów zagęszczenia populacji dzików, które zapobiegałyby rozprzestrzenianiu się ASF [11]. Odpowiedź Komisji przeczy słowom ministra Ardanowskiego, który wbrew temu stanowisku forsował ostatnią, restrykcyjną specustawę ASF wmawiając parlamentarzystom obu izb, że Komisja rekomenduje państwom członkowskim depopulację dzików do poziomu 0,1 dzika na 1 km².

Zamiast przeznaczyć środki i wysiłki na walkę z pustoszącą stada świń chorobą, Krzysztof Ardanowski postanowił za publiczne pieniądze wydać wojnę dzikom i ekologom - mówi Radosław Ślusarczyk ze Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot - W obliczu tego, co wiemy o ASF, taka sytuacja nie może być dłużej akceptowana. Potrzebujemy pilnej, skutecznej, stworzonej w oparciu o wiedzę naukową ustawy naprawczej. Im dłużej będziemy zwlekać z jej przygotowaniem, tym bardziej fatalne dla przyrody, rolników i gospodarki będą skutki fuszerki stworzonej przez byłego ministra rolnictwa.

Kilkuletnia walka ministra Ardanowskiego z ASF okazała się wielką propagandową hucpą zakończoną klęską, której głównym celem stały się rozgrywki polityczne ze środowiskami rolników i myśliwych, a nie zatrzymanie epidemii. Społeczeństwo i przyroda poniosły już olbrzymią cenę za tę brutalną i bezmyślną politykę ministra w sprawie ASF, a on sam został zdymisjonowany. Najwyższy czas na dobre zmiany i dopuszczenie do głosu ekspertów - podsumowuje Tomasz Zdrojewski z koalicji *Niech Żyją!*.

Przypisy:

1. 'Escaping the 'Era of Pandemics', IPBES 2020, <https://tinyurl.com/y2lb5q25>.
2. W Polsce, po decyzjach podjętych przez Międzyresortowy Zespół Kryzysowy ds. ASF i ówczesnych ministrów rolnictwa i środowiska - Jana Krzysztofa Ardanowskiego i Henryka Kowalczyka -

realizowana jest strategia niemal całkowitej depopulacji dzików, do poziomu 0,1 dzika na 1 km², 2
wojnę dzikom i ekologom - porażka
Krzysztofa Ardanowskiego w zatrzymaniu
epidemii ASF

którego KE i Europejskie Biuro ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) nigdy nie rekomendowały, a eksperci wręcz przestrzegali, że zbyt intensywny i niekontrolowany odstrzał dzików może doprowadzić do rozprzestrzenienia się epidemii.

3. Dane PZŁ z polowań zwykłych: <https://tinyurl.com/y3ys9cpa>. Do tych liczb należy jeszcze doliczyć odstrzały sanitarne.

4. Ardanowski: Przypadek z ASF? Nie sądzę, TVP Info: 9.12.2019, <https://tinyurl.com/y5olc6os>

5. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 lutego 2020 r. w sprawie wprowadzenia w 2020 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie”: <https://tinyurl.com/y3h4jt97>.

6. M. Lewandowski, Największa liczba przypadków ASF w historii, „Agropolska”, 01.06.2020, <https://tinyurl.com/y4ukwoax>.

7. M. Lewandowski, Już niemal 3,5 tysiąca przypadków ASF, „Agropolska”, 25.10.2020, <https://tinyurl.com/y2n4mx8t>.

8. Gdzie w Europie ASF najszybciej się rozprzestrzenia?, „Tygodnik Rolniczy”, 19.03.2019, <https://tinyurl.com/y4ttmb3m>.

9. Afrykański pomór świń (ASF) w populacjach dzików – wyniki badań i rekomendacje dla kontroli ASF, Instytut Badania Ssaków PAN, Białowieża 2020, <https://tinyurl.com/yywftq45>.

10. A. Ptak-Iglewska, Polowanie na ASF zakończyło się pudłem, „Rzeczpospolita”, 22.09.2020, <https://www.rp.pl/Rolnictwo/309229868-Polowanie-na-ASF-skonczylo-sie-pudlem.html>.

11. Odpowiedź na interpelację E-001938/2020, udzielona przez Komisarz Stellę Kyriakides w imieniu Komisji Europejskiej, 02.07.2020, <https://tinyurl.com/y2pf2sgx>.